

Kwestya utworzenia polskiej sekcji międzynarodowego Instytutu Techno-Bibliograficznego.

Ilość dzieł naukowych z każdego zakresu wiedzy z roku na rok wzrasta, tak że nikt nie jest w stanie ogarnąć wszystkich wydawnictw całego świata, dotyczących się choćby jednej tylko specjalności; jedynie tylko instytucje, w tym celu stworzone, mogą dawać, dzięki zorganizowanej pracy dziesiątków i setek współpracowników, wykazy wydawnictw i wszelkie wskazówki ich się dotyczące. Instytucje takie posiadają już medycy („Index Medicus“), przyrodnicy (International Catalogue of scientific literature“) wreszcie ekonomiści („das Internationale Institut für Sozial-Bibliographie“).

W końcu roku 1908 powstała w Niemczech myśl stworzenia takiejże instytucji i dla dzieł technicznych, których w samych tylko Niemczech drukuje się przeszło 1000, rocznie, nie licząc ogromnej ilości artykułów umieszczanych w specjalnych pismach.

Myśl została w czyn wprowadzoną i oto w roku 1909 został zatwierdzony przez rząd „das Internationale Institut für Techno-Bibliographie“.

Celem tego instytutu jest zbieranie i opracowywanie wszelkiego rodzaju informacji, dotyczących się wydawnictw z zakresu technicznej literatury. Instytut ten ma wydawać:

1. Miesięcznik: „Technische Auskunft“, zawierający dwie części: w pierwszej mieści się kilka artykułów treści informacyjnej z zakresu techniczno-przemysłowego i charakterystyka wszystkich czasopism technicznych i przemysłowych, w drugiej części właściwa

bibliografia techniczna, podająca w krótkości treść wszystkich nowych książek, broszur i większych artykułów technicznych.

2. Rocznik obejmujący w sposób przeglądowy informacje, zawarte w miesięcznikach danego roku.

3. Monografie i dzieła zbiorowe: w najbliższym czasie ma się ukazać spis wszystkich czasopism technicznych.

4. Bibliografia techniczna według specjalności z uwzględnieniem najważniejszych wydawnictw.

Poza zbieraniem informacji i wydawaniem ich w formie wyżej wymienionych wydawnictw, Instytut ma udzielać także informacji z zakresu literatury technicznej na wszelkie zwrócenie się doń o pomoc przez osoby prywatne lub instytucje.

Wreszcie Instytut podejmuje się pośrednictwa przy nabywaniu i wypożyczaniu dzieł technicznych.

Zakres literatury technicznej, mającej znaleźć uwzględnienie w wydawnictwach Instytutu jest bardzo obszerny; obejmuje on następujące działy:

1. Przemysł samochodowy.
2. Oświetlenie.
3. Górnictwo i hutnictwo.
4. Przemysł szcztokowy i grzebieniowy
5. Chemia techniczna.
6. Kolejnictwo.
7. Elektrotechnika.
8. Farbiarstwo i malarstwo.
9. Przemysł tłuszczowy.

10. Przemysł fermentacyjny.
11. „ garbarski; skórzany.
12. Hygiena.
13. Przemysł ceramiczny i cementowy.
14. „ gumowy.
15. Grafika.
16. Wentylacja, ogrzewanie i oziębianie.
17. Nauki inżynieryjne.
18. Obróbka drzewa.
19. Rolnictwo, ogrodnictwo, leśnictwo myślistwo i rybactwo.
20. Lotnictwo.
21. Budowa maszyn.
22. Wytrzymałość materiałów.
23. Miernictwo.
24. Obróbka chemiczna i mechaniczna metali.
25. Technika wojenna.
26. Młynarstwo.
27. Instrumenty muzyczne.
28. Środki spożywcze.
29. Papiernictwo.
30. Fotografia i fototypia.
31. Fizyka.
32. Ratownictwo i pożarnictwo.
33. Budowa okrętów i żeglarstwo.
34. Przemysł krochmalniany i cukrowniczy.
35. Tkactwo.
36. Budownictwo wodne i oczyszczenie wód.

Widzimy zatem, że będą rejestrowane dzieła, obejmujące całokształt cywilizacji; mają zaś być rejestrowane wszystkie, wychodzące we wszystkich językach. Wobec tego Instytut centralny (Berliński) powołał do życia we wszystkich państwach komitety miejscowe, t. zw. sekretaryaty, które by zbierały odpowiednie dane z danego państwa: sekretaryat francuski zatem zbierałby dane o dziełach wychodzących w języku francuskim, angielski — w języku angielskim — i t. d. Sekretaryat dla Austrii utworzono w Pradze. Ten jednak ma znacznie trudniejsze zadanie do spełnienia, gdyż, jak wiadomo, Austria nie stanowi państwa o jednolitej ludności, zatem sekretaryat ten miałby do rejestrowania dzieła, broszury i artykuły, wychodzące w kilkunastu językach.

Skutkiem tego sekretaryat austriacki Instytutu postanowił utworzyć sekcję w poszczególnych krajach dla zbierania danych o

wydawnictwach technicznych w języku danego kraju. Jest to zupełnie racjonalnem dla krajów, należących do Austrii w całości, jak np. dla Czech, natomiast dla nas ten system zorganizowania pracy jest zupełnie nieracjonalnem, gdyż w ten sposób część naszych wydawnictw byłaby rejestrowana w sekretaryacie Austriackim, część w Rosyjskim i część w Pruskim. Dzięki temu Instytut centralny miałby nową pracę z układaniem danych, nadsyłanych z trzech sekretaryatów, my zaś bylibyśmy pozbawieni przeglądu naszych wszystkich wydawnictw technicznych i bylibyśmy zmuszeni do wyławiania ich z pośród wszystkich innych, zebranych w miesięcznikach czy rocznikach Instytutu.

Wobec tego Towarzystwo Techniczne krakowskie po otrzymaniu propozycji z Pragi utworzenia sekcji Polskiej odniosło się do Towarzystwa politechnicznego Lwowskiego z zapytaniem, czy nie uważałoby za stosowne utworzyć wspólną jedną sekcję wraz ze wszystkimi innymi towarzystwami technicznymi polskimi.

W odpowiedzi na to otrzymało ono list z dnia 5-go kwietnia r. b., iż Tow-o politechniczne po otrzymaniu propozycji Tow-a Techn. krakowskiego odniosło się do Stowarzyszenia Techników w Warszawie z taką samą propozycją i że nawiąże dalsze rokowania po otrzymaniu stamtąd odpowiedzi. Stowarzyszenie Warszawskie pismem z 14/4 1910 zgodziło się na utworzenie polskiej Sekcji. Od tego czasu kwestya utworzenia polskiej sekcji Instytutu techno-bibliograficznego nie posunęła się ani krokiem naprzód; Instytut na nas specjalnie czekać nie będzie i oto ukazują się już miesięczniki jego bez naszego współudziału, a im później zabierzemy się do pracy, tem gorzej dla nas.

Wobec tego postanowiłem poruszyć tę ważną dla nas kwestyę na obecnym Zjeździe, żeby przyspieszyć utworzenie Polskiej sekcji. Organizację jej wyobrażam sobie w sposób następujący: przy jednej wyższej uczelni technicznej Polskiej, t. j. we Lwowie proponuję utworzenie komitetu głównego sekcji, który byłby owem centrum, do którego by się zbierały wszystkie informacje o polskich wydawnictwach technicznych, tu byłyby one opracowywane, i stąd przesyłane do Berlina, czy Pragi.

Po za tem we wszystkich większych miastach polskich i w siedzibach przemysłu (Warszawa, Kraków, Łódź, Kijów, Sosnowice i t. d.) należałoby powołać do życia komitety miejscowe, które by zbierały i opracowywały wydawnictwa, wychodzące w danem mieście, czy okolicy.

Wreszcie po mniejszych miastach możnaby mieć członków korespondentów, którzy by dawali informacye ze swoich stron. W ten sposób możnaby ogarnąć całokształt pracy literackiej technicznej polskiej.

Przechodzę teraz do strony finansowej. Bezwarunkowo utworzenie polskiej sekcji Instytutu będzie połączone z wydatkami: Zakupno książek, prenumerata pism, korespondencya, i t. d. wszystko to będzie stanowiło pewną rubrykę wydatków, na pokrycie których powinnyby się złożyć wszystkie instytucye, które z utworzenia sekcji będą odnosiły korzyść; do takich zaliczam w Galicyi:

1. Towarzystwa techniczne.

2. Izby handlowo-przemysłowe.

3. Komisya przemysłowa Wydziału krajowego.

4. Związek centralny fabrykantów w Galicyi.

5. Towarzystwa rolnicze.

6. Liga pomocy przemysłowej.

W Warszawie — Muzeum przemysłu i Rolnictwa i inne.

Zatem, wnioski moje są następujące:

V-ty Zjazd Techników Polskich postanawia:

1. Utworzyć sekcję polską międzynarodowego Instytutu Techno-Bibliograficznego.

2. Utworzyć komitet główny we Lwowie, a komitety miejscowe w większych miastach i w siedziskach przemysłu.

3. Resztę kwestyi, związanych z utworzeniem sekcji jak np. zajęcie się rozwiązaniem finansowej i t. d. pozostawić komitetowi głównemu, który powinien się zawiązać jaknajrychlej.

